

Amsterdam, december 2019
Met subsidie van Instituut Gak

Bijlage E

Internationale vergelijking

Bas ter Weel
Henri Bussink
Justus van Kesteren

1 Internationale vergelijking

Er bestaan verschillen tussen Europese landen met betrekking tot de vormgeving van het sociale zekerheidsstelsel. Deze bijlage geeft de verschillen weer tussen een aantal Europese landen, namelijk: Nederland, België, Duitsland, Frankrijk, Verenigd Koninkrijk, Noorwegen, Zweden, Finland en Denemarken. Er is voor deze landen gekozen omdat ze qua economische en institutionele structuur relatief dicht bij Nederland staan. Dit biedt mogelijkheden om de internationale vergelijking te gebruiken als input voor manieren om de sociale zekerheid vorm te geven en voor het vaststellen van (realistische) scenario's.

Een kanttekening bij deze internationale vergelijking is dat het een vereenvoudigde weergave van de werkelijkheid is en waarschijnlijk niet volledig recht doet aan specifieke wet- en regelgeving in deze landen. Sociale-zekerheidsstelsels zijn doorgaans complex en laten zich moeilijk vangen in een aantal kernvariabelen. Deze vergelijking heeft daarom als doel om verschillen tussen stelsels op hoofdlijnen weer te geven, en niet om een uitputtend overzicht te bieden van de individuele sociale zekerheidsstelsels. Voor een scenarioanalyse is deze weergave op hoofdlijnen voldoende om tot consistente beelden te komen.

Er zijn verschillende bronnen geraadpleegd voor deze vergelijking. Zo zijn onder andere de landenrapporten van de International Social Security Association (ISSA) en de vergelijkingstabellen van het Mutual Information System on Social Protection (MISSOC) gebruikt om de landen op kernvariabelen te vergelijken. Daarnaast zijn de MISSOC-rapporten over zelfstandigen en de OESO-rapporten over pensioen, Leven Lang Ontwikkelen (LLO) en de toekomst van sociale zekerheid gebruikt ter verdieping en aanvulling van de kernvariabelen.

	Nederland	België	Duitsland	Frankrijk	Verenigd Koninkrijk	Noorwegen	Zweden	Finland	Denemarken
Arbeidsongeschiktheid									
Arbeidsvormafhankelijk (A) of arbeidsvorm-neutraal (N)	A	A	A	N	N	N	N	N	N
Uitkering werknemers: vast bedrag (VB) of inkomensafhankelijk (IA)	IA	IA	IA + variabel	IA	VB	IA	IA	IA	IA
Uitkering zelfstandigen: vast bedrag (VB) of inkomensafhankelijk (IA)	n.v.t.	VB + variabel	n.v.t.	IA	VB	IA	IA	IA	IA
Niveau uitkering (% van laatstverdiende inkomen of euro's per week)	75%	VB + variabel	x	50%	81 euro	66%	64,7%	139-157 euro	500 euro
Beoordelingscriteria toegang tot uitkering (minimale reductie in werkcapaciteit)	35%	66%	x	66,66%	points	50%	25%	40%	x
Lang Leven Ontwikkelen									
Bestuurlijk niveau									
Nationaal	X		X	X	X	-	X	X	X
Regionaal		X	X		X	-	X		
Lokaal	X		X			-	X		
Instrumenten									
Belastingen	1		1		1	-		2	
Vouchers/subsidies/ILA	1	3	2		2	-	1	1	2
Leningen	1		1		2	-	1	1	
Scholingsverlof		2	14	1		-			
Gratis verzilvering		2	1			-			
Aanbodfinanciering	1	2	16		1	-	3		1

	Nederland	België	Duitsland	Frankrijk	Verenigd Koninkrijk	Noorwegen	Zweden	Finland	Denemarken
Werkloosheid									
Arbeidsvormafhankelijk (A) of arbeidsvorm-neutraal (N)**	A	A	A	A	A	A ¹	N	N	N
Publiek (PU), privaat (PR) of semi-publiek (SPU)	PU	PU	PU	PU	PU	PU	SPU ²	SPU	SPU
Niveau uitkering (% van laatstverdiende inkom-en of wekelijks/dagelijks)	75%	65%	67%	57-75%	£ 73,10 wekelijks	62%	80%	45%+ € 32,40 dagelijks	90%
Niveau uitkering over tijd (% van laatstver-diende inkomen) of wekelijks/dagelijks)	70%	60%	67%	57-75%	£ 73,10 wekelijks	62%	70%	45%+ € 32,40 dagelijks	90%
Maximale duur uitkering (aantal maanden)	24	Geen max.	24	4-36	6	24	10 of 15	13	24
Wachtperiode	0	0	0	7	0	3	7	5	3
Ziekte									
Arbeidsvormafhankelijk (A) of arbeidsvorm-neutraal (N)**	A	N	A	A	A	N	N	N	N
Uitkering werknemers: vast bedrag (VB) of in-komensafhankelijk (IA)	IA	IA	IA	IA	VB	IA	IA	IA	IA
Uitkering zelfstandigen: VB of IA	n.v.t.	VB	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	IA	IA	IA	IA
Duur continuering betaling door werkgever (aantal werken)	104	4	6	x	28	2	2	1-8	4
Hoogte continuering betaling door werkgever (% van laatstverdiende inkomen of wekelijks)	70%	25-100%	100%	50%	102 euro	100%	80%	100%	x
Wachtperiode (in dagen)	0-2	0	0	3	0 of 7	0 of 16 ³	0 of 7 ³	0 of 9	0 of 14 ³
Maximale duur uitkering (aantal weken)	104	52	78	52	Geen max.	52	Geen max.	43	26

** A: verplichtstelling verzekering anders voor zelfstandigen als voor werknemers. N: geen verschil in verplichtstelling tussen zelfstandigen en werknemers. ¹Zelfstandigen ouder dan 64 jaar zijn verplicht verzekerd. ²Uitvoering door werkloosheidsfonds gelieerd aan vakbonden. ³Wachtperiode voor zelfstandigen.

	Nederland	België	Duitsland	Frankrijk	Verenigd Koninkrijk	Noorwegen	Zweden	Finland	Denemarken
Langleven									
Basispensioen: Arbeidsvormafhankelijk (A) of arbeidsvormneutraal (N)	N	N/A	N/A	N	N	N	N	N	N
Aanvullend pensioen: Arbeidsvormafhankelijk (A) of arbeidsvormneutraal (N)	A					N		N	A
<u>Eerste pijler</u>									
Basispensioen: relatieve waarde van uitkering (% van gemiddelde gewogen inkomen)	26,3				22,2	32,5	22,3	17,4	17,6
Minimum pensioen: relatieve waarde van uitkering (% van gemiddelde gewogen inkomen)		30,1		21,7					
Sociale bijstand: relatieve waarde van uitkering (% van gemiddelde gewogen inkomen)		27,1	20,3	25,3				21,0	18,6
<u>Tweede pijler</u>									
Publiek (type: DB, NCD, DC of punten)		DB	Punten	DB + punten	DB	NDC	NDC	DB	
Privaat (type: DB, NCD, DC of punten)	DB					DC	DC		DC
Opbouwpercentage (%) DB, punten of NDC	1,85	1,33	1,00	1,12		0,94	0,95	1,5	
Opbouwpercentage (%) DC						2,0	2,5+4,5		12